

KJAK

Hans Andrias hevur táttað skrúvuna í so harðliga

Eg havi ikki viðgjørt leyst prát “amatør-kjak undir húsahornunum”, um hvør fekk starv og ikki, tí hesi uppáhald hava verið ivaleys av í okkara lítla landibæði innan alment og privat virksemi

JÓGVAN VIÐ KELDU

Fari at koma við nøkrum viðmerkingum til seinastu greinina hjá Hans Andriasi Sølvará, undir heitunum: “Nei-Jógvan skilur framvegis ikki”, ella í onkrari aðrari yvirskrift: “Nei – Jógvan skilir einki”.

Tað undrar meg, av teirri orsök at hetta vóru viðmerkingar til mínar tvinnu greinar, at hann brúkar so nógv av greinini til at viðgera mál, sum eg enn ikki havi viðgjørt, so sum Kjølbro fyrirkjuna, at Rubek-Nielsen var svágur Ewald Kjølbro, og so hetta afturvendandi “amatør-kjakið” um at, “..síðani Jógvan fór at skriva um hetta evnið, hava fólk sett seg í samband við meg við ítøkiligum dómum um arbeiði hjá Kjølbro, har brøður vóru valdir fram um fólk, sum ikki vóru brøður – enntá fram um ikki-brøður, ið vóru nógv betri skikkaðir til viðkomandi starv” o.s.fr.

Alt hetta hevur onki við mínar báðu greinir at gera, men er í nógvum forum leyst prát undir húsahornum”, um hvør fekk starv og ikki. Vit sum kenna Føroyar meiri og minni, hava livað her í mong ártíggir, hava hoyrt hesi – í evarska lítlan mun prógvað – men vanliga fullkomiligu próvleysu uppáhaldini um alt landið, innan so væl privata sum almenna virkseimið.

Hetta havi eg ikki viðgjørt enn, og veit ikki hví alt hetta fær høvuðsleiklutin í aftursvari hansara.

Tað er seinasta brotið - Hans Andrias

Hinvegin, tað sum eg í fyrstu syftu havi viðgjørt er hesin setningur, sum púra rætt sum Hans Andrias sigur, eg havi tikið út úr bæði fyrilestrinum og er lutvíst sagt í práti í Útvarpi Føroya: “En betydningsfuld faktor var

også, at J. F. Kjølbro, den største arbejdsgiver i bygden, var baptist, og i første række gav arbejde til dem der hørte til baptistmenigheden. Det førte tit til, at mange, også af økonomiske grunde, lod sig gendøbe”. Undirstrikaði sjálvur seinasta partin.

Hetta og onki annað av øllum Hans Andriasar innihaldi havi eg viðgjørt. Hinar partarnar verður tíð til at koma inn á seinni, um liv og heilsa gevst.

Tí hevði mær dámt, at hann helt seg til málið meiri enn bara tað, at hann sigur í greinini: “Sjálvur taki eg ikki støðu til, um alt tað, sum Josias Matras heldur uppá er satt – havi heldur ikki gjørt neyvar kanningar, sum kundu givið greiðari ábendingar um tað...”. Jú, eg skilji brúkið!

Vekir úr skrivligum dvala eftir hálva øld

Tað sum eftir stendur frá hansara síðu, og sum hann hevur vakt aftur til lívs, eftir ein langan skrivligan dvala, ikki tí, at hetta var tikið fyri at vera sannaleiki – tvørtur-í móti, er ein fatan ella varhugi av, at samkoman í Betesda er grundað á: “...”Det førte tit til, at mange, også af økonomiske grunde, lod sig gendøbe”. – Hetta er álvarsom ódokumenterað ákæra bæði

móti samkomuni, Kjølbro og mongd av fólki.

Liðin er meiri enn hálv øld, síðani hesi orð vórðu skrivað, og so vítt eg veit, hevur verið meiri ella minni skrivlig tægn um hetta, inntil søgufrøðingurin, ikki bara sum sagt, heldur lívið í tí, men blæsur nýtt liv í, og fer út um tað “ganska land” við meiri enn einum ferili av staðfestingum við ódokumenteraðari leikmannakeldu, og hevur brúkt hana undir fleiri viðurskiftum.

Ein “farsa ella veruleiki”

Í Danmarkskrønike 1953-57 hevur Paul Hammerich - sum eisini er ein av høvundunum til áhugaverdu sjónvarpsrøðina Matador - eitt brot. Hann sigur m.a.: “I Klaksvik var kampen om sjælene socialt lagdelt: baptist-sekten Plymouth-brødrene havde stærkt tag i over- og mellemklasserne, mens indbyrdes stridende indremissionske bevægelser huserede blandt de lavere indtægtskiler”.

Eg tók hesi orð fyri tað mesta ongantíð fyri meiri enn eina “farsu”. – Mær vitandi eru ongantíð gjørdar kanningar og enn minni granskingar á hesum øki. – Men fyri nøkur eitt gott og lætt undirhald.

Høvdu fleiri góðar samtalur

Áðrenn eg endi í hesum umfari, fari eg at taka eitt brot úr greinini hjá Hans Andriasi, har hann av órøttum ger seg inn á tekstin hjá mær: “Jógvan roynir hinvegin við beinleiðis óviðkomandi og ósakligum tilskipingum, t.d. at Josias Matras bara var leikfólk og “bådejer”, og við ongum grundgevingum at sáa iva um trúvirðið hjá Josiasi Matras. Men Josias Matras var ikki hvør sum helst. Eins og Jógvan var hann virkin vinnulívsmáður, skipari og sat í sóknarstýrinum í 1951, 1952, 1953 og í 1954 var hann sóknarstýrisformaður. Hann var kirkjuráðsformaður í nógv ár og fekk riddarakrossin, tá ið Christianskirkjan var vígd í 1963”.

Her fer hann aftur lætliga um mark. Fyri tað fyrsta, havi eg ongastaðni sagt, at hann “bara var”. Hinvegin eru vit báðir leikfólk í søguskriving. Tað skuldi ikki verið “nøkur skomm”. Fyri tað annað, so kennir hann meg illa, tá eg kalli ein “bådejer” fyri “bara at vera”. Titulin í bókini var “bådejer”, og tað er tað. Rokni við, at Hans Andrias er samdur við mær um, at eg havi altíð sett vinnulívið høgt í metum. Fyri tað triðja, so kendi eg Josias Matras, eg virdi hann,

og vit høvdu ikki so fáar samtalur bæði um andalig- og samfelagsviðurskifti, aftaná hansara framløgur bæði um hesi viðurskifti og bíbliutýðingina. Eg viðgeri bara tað, sum er skrivað.

Epilog

Til seinast hesaferð! Kom at hugsa um Hans Andrias, tað sum eg havi sæð týska høvundin Christian Morgenstern siga onkunstaðni fyri einum 100 árum síðani, nakað soleiðis: “Tað eru fólk, sum altíð billa sær sjálvum inn, at tað er eitt álöp at tey, um onkur hevur eina aðra ella sigur sína meining”. – So siga vit, at kjakmentanin í Føroyum er komin longri!

Nei, her er ikki talan um álöp, ella, sum hann sigur, “..illviljaðar og ógrundaðar skuldsetingar”, men veika og svíkjandi grundarlagið, sum kemur at standa eftir søgufrøðinginum í hesum broti langt inn í 21. øld og longri.

Avtøka av ferðaavgjaldinum

Avtøkan av ferðaavgjaldinum má vera umsitingarliga einføld og má verða tikið av í samráð við vinnuna.

Framsókn

Tí hevur Framsókn lagt lógaruppskot um avtøku av ferðaavgjaldinum fyritingið. Uppskotið snýr seg um, at fáa ferðaavgjaldið heilt burtur innan 2016 og at gera hetta so einfalt sum

møguligt, soleiðis at ongin umsitingarkostnaður verður av at broyta gjaldið.

Bæði í 2011 og 2012 hevur Framsókn skotið upp, at lækka ferðagjaldið munandi. Nú er komið glið á – lögtingið hevur samtykt at lækka inntøkurnar frá ferðaavgjöldum við 3 mill í ár. Roknast kann tí við, at

restupphæddin ca. 11 mill., er burtur innan heilt stutta tíð.

Umráðandi er, at lækkingin av avgjaldinum verður gjørt í samráð við vinnuna. Longu nú er greitt, at tær 3 mill, sum samtyktar eru at lækka ferðagjaldið við í ár, koma ov seint – soleiðis at skilja, at ferðaskrivstovurnar longu hava selt og markn-

aðarført seg við teimum 120 kr. fyri árið í ár.

Tí er kanska skilabest ikki at lækka gjaldið fyrr enn í heyst ella støðla peningin fyri í ár til næsta ár og tá lækka gjaldið við 90 krónum. Sum nevnt er umráðandi, at lækkingin av gjaldinum ikki hevur umsitingarligar avleiðingar við sær; at boðað

verður frá longu nú, at gjaldið verður burtur í 2016 – soleiðis at vinnan kann fyrihalda seg til hetta og leggja sín sølupolitikk hareftir.

Nú flogvøllurin er longdur og betri útgjørdur, kunnu vit rokna við at fleiri feløg fara at bjóða seg fram at flúgva uppá Vágar. Tí ræður um at avtaka ferðagjaldið á ein so

umsitingarligan einfaldan hátt og greitt at boða frá, at ferðagjaldi verður burtur um stutta tíð. Hetta vil eggja til kapping og samstundis verða ein byrjan uppá at fáa ferðakostnaðin til og úr Føroyum niður.

16. januar, 2013